

PROBLEMATISERINGEN AF STOFBRUGEREN

En undersøgelse af den danske narkotika politik

Frank Nielsen

Ord:10696

4. semester 2020

Vejleder: Eva Magdalena Stambøll

Indhold

Abstract	2
Indledning.....	2
Metode	3
Teori.....	4
Guvernamentalitet	4
Magt	7
Analyse	10
1955 – Fra et medicinsk til et socialt problem	10
Lægestanden	12
De borgerlige	12
Nyhavnsgruppen.....	14
Fra et medicinsk til et socialt problem - Gennem psykologien og politiet.....	16
Fra et socialt problem til et ungdomsproblem.....	17
Fra et socialt problem til et ungdomsproblem – Gennem Sociologien.....	22
Fra et ungdomsproblem til et individuelt problem	23
Fra et ungdomsproblem til et individuelt problem – gennem neoliberalismen	26
Diskussion	27
Konklusion	28
Litteraturliste	29

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på: <https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning. Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

This paper revolves around the problematization of drug users through an analysis of Danish policy papers from three distinct defining moments in Danish drug policy. The first period is the 1950's where the Law on psychedelic drugs was passed, this is the first major change to Danish drug policy where one of the major concerns goes on a group of drug users in a harbor area in Copenhagen, these drug users are seen as dangerous and contagious and opposed to the more familiar type of drug user which became addicted after a medical treatment, this new group are seen as hedonistic users who use only for the euphoric sensation. The second is in the late 60's where section §191 of the Danish Criminal Code gets enacted, which makes in effect a dual system aimed at on the one hand users and small scale dealers, and on the other professional dealers. The last moment is the early 2000's where the Danish drug policy undergoes a significant reform, a zero-tolerance towards drugs is enacted and a hardline approach towards youth using drugs is taken on.

The paper finds that the problematization of drug user has evolved from a medicinal view to a more psychiatric view in the 50's, and towards a more society-based view in the 60's and finally in the early 2000's a more individualized approach is taken with a focus on morality. These changes are then being compared to the Foucauldian thoughts on the development of liberalism and governmentality as a way of understanding how these changes to the understanding of the drug user may have their root in changes in society and in changes in how society is being governed. These changes are therefore linked to the notions of classical liberalism, welfare liberalism and neo-liberalism as well as the notions of homo-oeconomicus, homo-legalis and homo-criminalis as a way of understanding, a broader approach to the way human actions are being organized and understood in society. Lastly the paper tries to look at some of the later changes in the Danish drug policy to question whether they are part of a neo-liberal understanding, or part of a new political change.

Indledning

Den danske narkotika-politik har udviklet sig meget gennem de sidste halvtreds år. Fra en de-facto afkriminalisering af besiddelse af cannabis til eget forbrug i 1969 til nul-tolerance i 2004. En af de mest interessante forhold i den danske narkotika-politik har været den dualisme der har eksisteret mellem kontrol og principper om skadesreduktion. Således har der sideløbende med nul-tolerance og højere straffe udviklet sig et omfattende opioid-substitutions-program. Denne dualisme er synes bedst eksemplificeret med stofindtagelsesrummene på Vesterbro i København, med deres dertilhørende frie zone (politiet håndhæver ikke lovgivningen her). Men hvor eksempelvis Norge for nyligt har benyttet sig af

skadesreduktionsprincipperne som grundstenen i deres narkotika-politik, synes Danmark at gå i modsatte retning. I en nylig pressemeddelelse om retsforfølgelse af 1042 borgere for køb af cannabis, udtaler politiet:

"Der er for langt de flestes vedkommende tale om helt almindelige borgere i alle aldre fra Esbjerg og omegn, som har købt hash fra den samme persongruppe. På den måde har borgerne understøttet det lokale bandemiljø, der har organiseret de tusindvis af hash-handler," siger politiinspektør Brian Voss Olsen fra politiets regionale efterforskningsenhed SEV, der har stået for efterforskningen." (Østjyllands Politi, 2020, min kursivering)

Derudover arbejdes der i øjeblikket på en ændring af retsplejeloven der vil gøre det muligt for politiet at anvende politiagenter til at opspore sælgere af narkotika (o.a.) på internettet ned til en ikke fastsat bagatelgrænse. Der er på den måde et meget stort fokus på brugerne som værende "kriminelle" og ikke som tidligere hvor man mest har fokuseret på brugernes moralske (lovgivningen omkring 2004), sociale (1969), eller fysiologiske tilbøjeligheder (1883) overfor den organiserede kriminalitet som 'pushede' stofferne på disse individer.

Størstedelen af litteraturen indenfor dansk narkotika-politik, behandler området ud fra en politisk synsvinkel, det vil sige hvordan har narkotikapolitikken udviklet sig i forhold til skiftende regeringer og politiske rationaler. Det som dette speciale hovedsageligt sigter mod er en undersøgelse af narkotikapolitikken i forhold til hvorledes brugerne bliver konceptualiseret. Den artikel der kommer tættest på dette er et kapitel om dansk narkotika-politik, som bliver afsluttet med:

"The three major constructions of drug users and people with drug problems have been: the person with drug problems as sick, the person with drug problems as mal-adapted to society because of social problems and the drug user as immoral. These constructions have existed and been re-configured in different combinations over time." (Houborg, 2017:84)

Min problemformulering lyder: *Hvordan bliver stofbrugeren problematiseret i den danske narkotika-politik?*

Metode

Foucaults metode kan karakteriseres gennem tre forskellige begreber: *Diskurs, Arkæologi og genealogi*. Foucault griber diskursbegrebet fra den strukturalistiske litteratur, hvor diskurs er en slags mediator mellem *langue* og *parole* det vil sige mellem et lingvistisk system og dets egentlig brug (forsimpelt kan man sige, grammatik overfor tale), men for Foucault er dette ikke væsentligt. Foucault er mere interesseret i hvilke historiske grunde der ligger til grund for at noget blev sagt og andet usagt:

"The question posed by language analysis of some discursive fact or other is always: according to what rules has a particular statement been made, and consequently according

to what rules could other similar statements be made? The description of the events of discourse poses a quite different question: how is it that one particular statement appeared rather than another?" (Foucault, i Lemke, 2019:40)

Dermed er det vigtige for Foucault ikke hvad der i det hele taget muliggør at noget kan siges (og forstås), men nærmere de historiske grunde til at noget kan siges og forstås. For Foucault bliver første skridt i den nye diskursanalyse, arkæologien.

"The utterance is 'not ... a structure (that is, a group of relations between variable elements ... authorizing a possibly infinite number of concrete models)' – and certainly not the result of a subjective, semantic operation – so much as a 'function'. What is it, then, that conditions utterances and makes them solidify into discourses? The particularity of the utterance is constituted by a twofold demarcation. On the one hand, it represents a discursive event, and, 'like every event', it is 'unique'. On the other hand, the utterance stands open to 'repetition, transformation, and reactivation'." (Ibid., 41)

Arkæologien skal så at sige identificere de regler der ligger til grund for hvordan det sagte kan blive repeteret, transformeret og genopdaget, samtidig med at enhver diskursiv begivenhed er unik. Arkæologiens rolle bliver således at finde frem til reglerne for formationen og ændringerne i udtalelserne mens diskursanalysens rolle bliver at finde frem til "other forms of regularity, other types of relations" (Ibid.:41)

Genealogien som er et begreb han låner fra Nietzsche er ligesom arkæologien: "a form of history which can account for the constitution of knowledges, discourses, domains of objects etc., without having to make reference to a subject" (Ibid.:50), men den store forskel er at Foucault med genealogien sætter magtforholdet centralt: "What proves decisive is not the general, (socio-) philosophical and speculative question concerning the essence, or nature, of power so much as the task of investigating processes at work in the contemporary world, both historically and concretely." (Ibid.:50). Denne forskel på diskursanalysen i et arkæologisk overfor et genealogisk perspektiv er meget tydelig når man sammenligner Foucaults tidlige og sene forfatterskab eksempelvis "Klinikkens Fødsel" (2000d/1963) og "Overvågning og straf" (2011/1975)

Dermed bliver en Foucauldiansk diskursanalyse altså en analyse af hvilke historiske grunde der er til at noget bliver sagt og ikke noget andet? Samt hvilke processer der har indflydelse på hvad der siges.

Teori

Guvernamentalitet

Foucault introducerede begrebet *guvernamentalitet* i sin forelæsningsrække *Sikkerhed, territorium, befolkning* som blev afholdt i 1978. Allerede i fjerde forelæsning konstaterer Foucault at: "Hvis jeg skulle have givet dette års forelæsninger en mere præcis titel, så [...] ville [det] være noget, jeg ville kalde en historie om

'gubernementaleten'." (Foucault, 2008:116). Foucault uddyber at han ved gubernementalet forstår tre forskellige ting. For det første:

"Ved 'gubernementaleten' forstår jeg den mængde af institutioner, procedurer, analyser og refleksioner, beregninger og taktikker, som gør det muligt at udøve den specifikke, om end meget *komplekse form for magt*, hvis *primære sigte er befolkningen*, hvis *vigtigste videnskab er den politiske økonomi*, og hvis væsentligste *tekniske redskab er sikkerhedsforanstaltningerne*." (Ibid.:116, min kursivering)

Gubernementaleten er altså det som muliggør end særlig form for magt. Med dette henviser Foucault til at gubernementaleten skulle være en særlig magtteknik (senere i Foucaults tænkning bliver 'gouvernement' (regering) helt central til at forstå hvordan magten i en mere abstrakt betydning fungerer, dette vil blive uddybet senere). Som han senere uddyber det, er spørgsmålet om gubernementaleten kan indtræde samme plads for staten som "segregeringsteknikkerne var for psykiatrien, hvad disciplinerings-teknikkerne var for straffesystemet, og hvad biopolitikken var for de lægelige institutioner" (Ibid.: 130). Dermed sætter Foucault gubernementaleten på samme niveau som Foucaults tidligere analyser af hvordan segregeringsteknikkerne udgjorde psykiatriens mulighedsbetingelser.

Gubernementalet skal således udgøre statens mulighedsbetingelse. De tre sidste fremhævelser i citatet, *sigte*, *videnskab* og *tekniske redskab*, er typiske begreber for Foucault. Sigte, skal forstås som det magten virker på, eller måske nærmere, det som magten synliggør, her er det væsentligt at pointere at *befolkningen* for Foucault er noget der opstår, eller bliver synligt i slutningen af det 18. århundrede (Foucault, 2003: 242-245). Videnskab, skal forstås som det rationale som magten bliver forstået gennem, og det tekniske redskab skal forstås som de teknikker hvor i magten kommer til udtryk. Jeg har med udgangspunkt i Marianna Valverdes skema i hendes bog *Foucault* (Valverde, 2017: 82) konstrueret et skema, som giver et overblik over de tre "store magtøkonomier" (Foucault, 2008:118) og hvordan de passer ind i de tre kategorier, *sigte*, *videnskab* og *tekniske redskab*, samt en fjerde som er *subjektivering* og som Foucault ikke kommer ind på i ovenstående citat, men som er meget vigtig i forhold til hans overordnede projekt.

Magtøkonomi	<i>Suverænit</i>	<i>Disciplinering</i>	<i>Gubernementalet</i>
Magtform	Juridisk, Nedskrevne og sædvane love	Normer (statistiske eller kliniske)	Risikovurderinger, statistik, ledelse (conduct of conducts)
Sigte	Territorium, Suverænenens magt	Skabe normaliserede individer	Befolkningen, (senere ansvarlige individer)

Videnskab	Juridisk-Politisk, Kontrakten, rets- subjektet	Politisk anatomi, styring af kroppene	Politisk økonomi, styring af befolkningen (senere samfundet/civilsamfundet)
Tekniske Redskab	Den spektakulære straf	Den hierarkiske overvågning, den normaliserende sanktion, eksamenen	Sikkerhedsforanstaltninger Risikovurdering Risikostyring
Subjektivering	Loyale undersåtter	Disciplinerede individer (normaliserede)	Sunde og rige befolkninger (senere selvstændige, entreprenører, borgere og forbrugere)

Det er vigtigt at pointere at disse tre magtøkonomier ikke er fuldstændigt adskilt fra hinanden, men således vil man kunne finde elementer fra suveræniteten i en periode der i højere grad er karakteriseret af disciplinering. Jeg vil ikke uddybe særlig meget om suveræniteten eller disciplineringen, men jeg vil senere uddybe guvernementaliteten i form af det liberale.

Det andet punkt som Foucault fremhæver ved guvernementaliteten er:

” [...] den tendens eller den kraftlinje, som i hele den vestlige verden og igennem meget lang tid har givet *den magttype, som man kan kalde 'regering', forrang for andre som suveræniteten og disciplinering*, og som på den ene side har ført til udviklingen af en hel række *specifikke regeringsapparater*, [og på den anden side] til udviklingen af *en hel række vidensområder*.” (Ibid.)

Med dette andet punkt fremhæver Foucault, at man skal forstå 'gouvernement'¹, på linje med suveræniteten og disciplinering (For en skildring af suveræniteten og disciplineringen se Foucault, 2011). Foucault skildrer de "store magtøkonomier" (Foucault, 2008:118) som en forskel mellem, 1) retsstaten/lovstaten, hvor *suverænen* hersker. 2) den administrative stat, det vil sige en stat af regler og *disciplinering*. 3) en regeringsstat, som svarer til et samfund kontrolleret af *sikkerhedsforanstaltninger*. (Ibid.) Her er det vigtigt igen at understrege at Foucault ikke tænker det som et decideret epokalt skifte, men nærmere en

¹ Den danske oversættelse af *gouvernement*, som er *regering*, mister en del af den bredde som begrebet har på fransk, og engelsk. Således er *regering* stort set kun forbundet med politik, mens *gouvernement/government*, har en større bredde. Jeg vil derfor bruge *gouvernement* i stedet for *regering*.

rekonfigurering af magtøkonomierne, og teknikkerne, hvorfor han i citatet benytter ordet 'forrang'. Det er denne rekonfigurering, der fører til udviklingen af henholdsvis regeringsapparater og vidensområder.

Det tredje og sidste punkt som Foucault henfører til guvernemantaliteten er:

"Endelig tror jeg, at man ved 'guvernemantalitet' bør forstå den proces, eller rettere resultatet af den proces, gennem hvilken middelalderens administrative stat, lidt efter lidt er blevet 'guvernemantaliseret.'" (Foucault, 2008: 116-117; For en mere skematisk oversigt se Foucault, 2000: 218-219)

Det er i særdeleshed dette punkt som resten af forelæsningsrækken, *Sikkerhed, territorium, befolkning* handler om. Jeg vil dog ikke gå ind i denne arkæologiske udgravning som Foucault foretager sig, da dette vil fylde for meget og er mindre relevant i forhold til specialets målsætning (man kan dog med fordel læse Foucault, 2000a; Foucault, 2000b, for et relativt hurtigt overblik). I stedet vil jeg gå videre til kort at beskrive Foucaults forståelse af magt, og hvorledes *gouvernement* spiller en væsentlig rolle heri.

Magt

Foucault beskriver magt i et af sine senere skrifter fra 1982 som "the conduct of conducts" (Foucault, 2000c: 341), altså *ledelsen af opførelse*, desværre har det danske sprog hverken det engelske "conduct"s eller det franske "conduire"s dobbeltbetydning, men det som Foucault vil fremhæve, er at den form for magtrelation der er tale om er:

"Basically, power is less a confrontation between two adversaries or their mutual engagement than a question of "government." [...] To govern, in this sense, is to structure the *possible field of action of others*. The relationship proper to power would therefore be sought not on the side of violence or of struggle, nor on that of voluntary contracts (all of which can, at best, only be the instruments of power) but, rather, in the area of that singular mode of action, neither warlike nor juridical, which is government." (Ibid.)

Det vil sige at magt for Foucault i høj grad handler om 'government', hvilket kan oversættes til ledelse, eller styring. Dette er et væsentligt skifte fra Foucaults tidligere forståelse af magt, som var styret af krigsmetaforen, eller det som Foucault har kaldt for Nietzsches hypotese. (Foucault, 2003: 16) Dette ses tydeligst i det første bind af serien *Seksualitetens historie, Viljen til viden* (2015/1976), hvilket vel nok er et af de mest klassiske referencer til Foucaults magtbegreb, hvor Foucault dedikerer en væsentlig plads til at beskrive hvordan modstand er en væsentlig del af magtens funktion: "hvor der er magt, er der modstand, og dog, eller snarere derfor, står denne modstand aldrig i en ekstern relation til magten." (Ibid.: 101). Det vil altså sige at immanent til magten er der modstand hvorfor Foucault forstod magt som en "continuous war, of a perpetual relationship of force." (Foucault, 2003: 17) Denne forståelse af magt udvikler Foucault på

baggrund af en kritik af den forståelse af magt som han mener man traditionelt har opereret med, og som kun kan analysere magten som et rent negativt fænomen. Denne magtforståelse kalder han for Reichs² hypotese:

“The first, which is the old theory you find in the philosophers of the seventeenth century, is articulated around power as a primal right that is surrendered, and which constitutes sovereignty, with the contract as the matrix of political power. And when the power that has been so constituted oversteps the limit, or oversteps the limits of the contract, there is a danger that it will become oppression. Power-contract, with oppression as the limit, or rather the transgression of the limit.” (Ibid.: 16-17)

Denne magtforståelse kalder Foucault også for den juridiske forståelse af magten. Dermed når man ser tilbage på det første citat i dette afsnit er det tydeligt at når Foucault siger at: “The relationship proper to power [...] neither warlike nor juridical, [...] is government.” (Foucault, 2000c: 341). Når jeg bruger relativt meget plads på at beskrive denne udvikling er det fordi dette skifte er essentielt til at kunne forstå den udvikling der sker i Foucaults senere værker. Den tyske sociolog Thomas Lemke argumenterer for at *gouvernement*:

“As a comprehensive scheme, it avoids the traditional separation between micro and macro levels of analysis: ‘political government’ as practised by the state represents one form of government among others. At the same time, the new paradigm grasps the relationship between governing others (‘gouvernement des autres’) and modes of self-government (‘gouvernement de soi’) in a fuller fashion, thereby enabling a more thorough examination of processes of subjectivation.” (Lemke, 2019: 21)

Lemke argumenterer dermed for at Foucault med undgår en opdeling mellem en mikro og makro analyse. Dermed kan Foucault imødegå flere forskellige kritikpunkter. For det første har der været en væsentlig kritik af at staten er bemærkelsesværdig fraværende i Foucaults analyser, dette kan Foucault imødegå ved at beskrive statens *gouvernement* som blot en blandt mange typer af *gouvernement*, dette giver også muligheden for at beskrive forholdet mellem *ledelse af andre* og *selv-ledelse* hvilket skaber et rum for at beskrive subjektivering som en proces hvor både staten, institutioner og selvforholdet indgår i. Dermed undgår Foucault en beskrivelse af staten som enten “the coldest of all cold monsters, nor the rise of bourgeois individualism.” (Foucault, 2000b: 417), men formår derimod at beskrive staten som en (væsentlig) del af subjektiveringsprocessen.

² Efter den østrigske psykoanalytiker William Reich

På denne måde opnår Foucault altså ved kritikken af den juridiske/kontraktuelle forståelse af magt, gennem krigs/repressions hypotesen, og til gouvernements hypotesen eller som Lemke kalder det "Foucault's hypothesis" (Lemke, 2012: 18). Udover at have en effekt på hvordan magten generelt skal forstås giver det teoretiske skifte også anledning til at Foucault anskuer magten i tre forskellige niveauer: "There are three levels to my analysis of power: strategic relations, techniques of government, and states of domination." (Foucault, 1997: 299).

Strategiske relationer er et begreb for en særlig og allestedsnærværende del af den menneskelige interaktion, hvor magt er "to structure the *possible field of action of others*" (Foucault, 2000c: 341), dette er således en intrinsisk del af samfundet: "To live in society is, in any event, to live in such a way that some can act on the actions of others. A society without power relations can only be an abstraction." (Ibid: 343). Det vil altså sige at de strategiske relationer er menneskelig interaktion hvor man prøver at kontrollere andres adfærd, og hvor disse forsøger at undgå at blive kontrolleret eller i stedet forsøger at kontrollere andres adfærd. Dette betyder ikke at det er en udelukkende negativt eller begrænsende forhold, som disse strategiske relationer kan også skabe subjekter der giver større frihed og flere valgmuligheder. (Lemke, 2012: 20)

Dominanstilstande er det som man ifølge Foucault almindeligvis henviser til når man taler om "magt" (Foucault, 1997: 299). Det er således et asymmetrisk forhold hvor den dominerede part har en væsentlig begrænset frihed: "

"[...] one cannot say that it was only men who wielded power in the conventional marital structure of the eighteenth and nineteenth centuries; women had quite a few options: they could deceive their husbands, pilfer money from them, refuse them sex. Yet they were still in a state of domination insofar as these options were ultimately only stratagems that never succeeded in reversing the situation." (Ibid.: 292)

Mellem strategiske relationer og dominanstilstande finder man gouvernement. Gouvernement skaber den systematisering og stabilitet af magtrelationerne der muliggør dominanstilstande: "The analysis of these techniques is necessary because it is very often through such techniques that states of domination are established and maintained." (Ibid.: 299) På den måde skal man forstå gouvernement som en position der fungerer som en mellemliggende position mellem strategiske relationer og dominanstilstande. (Lemke, 2012: 20). Således skal man ikke blot tænke magt som fungerende på et niveau, men derimod er magt en kompleks størrelse der både fungerer gennem hverdagslige interaktioner og subjektiveringer samt dominanstilstande der bliver vedligeholdt gennem en særlig magtform der netop handler om "the conduct of conduct".

Gennem denne første del af teorien har jeg forsøgt at starte med at klargøre Foucaults begreb om guvernemantalitet som en særlig magtteknik. Dernæst viste jeg hvordan *gouvernement* blev til den primære forståelse af magten der afløste både Reichs hypotese og Nietzsches hypotese. Sluttelig argumenterede jeg for at Foucault ved at indsætte *gouvernement* på denne centrale plads åbnede op for en analyse af magten som indeholdt tre relaterede komponenter: *strategiske relationer, gouvernement* og *dominanstilstande*.

Analyse

I det følgende vil jeg tage udgangspunkt i tre områder af den danske narkotika lovgivning. Først vil jeg analysere vedtagelsen af lov om euforiserende stoffer i 1955. Derefter vil jeg se på vedtagelsen af §191 i straffeloven og ændringen af lov om euforiserende stoffer i 1969. Til sidst vil jeg se på ændringen af lov om euforiserende stoffer i 2004. Disse tre punkter udgør væsentlige forskelle i hvordan narkotika problematikken er blevet forstået. Dette tager således sit udgangspunkt i Foucaults forståelse af problematiseringer hvor det netop er ved at se på de situationer hvor der sker ændringer i den gængse måde at forstå et givent problem på, og hvor der kan ske en særlig ændring af hvorledes man forstår problemstillingen. Da dette speciale sigter mod at undersøge problematiseringen af stofbrugeren, vil der i analysen blive lagt særlig vægt på beskrivelsen af stofbrugerne, samt den måde hvorpå de bliver beskrevet, hvilken viden og særlige teknikker der bliver benyttet.

1955 – Fra et medicinsk til et socialt problem

Lov om euforiserende stoffer som blev vedtaget i 1955 sammen med ændringer i loven om *udøvelse af lægegerningen (og tandlægevirksomhed)*. Disse tiltag blev taget efter en række anbefalinger fra en betænkning afgivet 1953 af et udvalg der var nedsat af indenrigsministeriet. (Indenrigsministeriet, 1953). Dette udvalg der hovedsageligt bestod af læger, fik til opgave at undersøge hvordan man kunne mindske misbruget af "morfin og andre præparater med euforisk virkning" (Ibid.:5). Grunden til at det blev opfattet som en problemstilling i det danske samfund er at Danmark gennem en årrække havde haft et større forbrug af morfin end andre sammenlignelige lande, hvilket kan ses i tabellen nedenfor.

Forskellige landes forbrug af morfin i kg pr. million indbyggere.

	1934	1936	1946	1948	1949	1950	1951
Danmark	25,9	26,2	33,4	30,3	28,5	42,7	28,0*)
Norge	17,1	21,2	12,2	24,4	17,4	31,4	18,0
Sverige	13,4	8,0	9,2	10,5	9,1	9,9	11,8
Island		17,2	22,7	14,9	29,2	14,2	7,0
Finland	9,1	8,9	25,5	13,1	12,4	15,4	4,7
Belgien	12,5	11,5	11,0	11,3	11,4	10,6	8,3
Holland		7,4	9,0	8,9	8,2	5,3	6,6
Schweiz	9,2	12,5	5,6	10,8	8,9	10,2	4,9
Frankrig	7,5	7,9	9,7	5,0	3,2	1,6	2,8
Tyskland	9,7	7,8	25,3	7,5	6,6	5,1	13,5
England		15,0	19,7	14,9	17,3	17,0	19,9
Canada	10,4	9,7	8,0	6,8	5,8	5,3	5,1
U. S. A.	17,2	17,4	14,8	10,8	10,8	11,1	8,2

*) I den offentliggjorte statistik for 1951 er dette tal på grund af fejlagtig forbrugsangivelse fra dansk side opgjort til 35,1.

Figur 1 (Indenrigsministeriet, 1953:29)

Om end der kan være en række forklaringer der kan forklare hvorfor Danmarks forbrug af morfin er højere end de andre landes, for eksempel et mere udbredt sundhedsvæsen og bedre registrering af forbruget, så er det stadig et højt tal. Det er tydeligt for udvalget at det er de lægemidler med en euforiserende virkning der er problematisk, således konkluderer de: "Fraregnet alkohol spiller de euforiserende midler, der ikke anvendes som lægemidler (f.eks. hashish), ingen rolle her i landet" (Ibid.:8). Derudover konkluderer udvalget at misbruget stort set sker gennem falske recepter eller ved at give falske oplysninger om identitet eller sygdom for derved at få adgang til medicinen, mens tyverier og indsmugling ifølge udvalget stort set ikke eksisterer. (Ibid.:37)

Udvalget giver en række forklaringer på misbruget af de euforiserende lægemidler ved først og fremmest at henvise til sociale faktorer. Udvalget mener for det første (1) at der er sket en udbygning af sundhedsvæsenet hvorfor en større del af befolkningen nemmere kommer i berøring med de euforiserende lægemidler. For det andet (2) peger de på at "Det moderne samfunds forcerede tempo og løsnede traditioner skaber formentlig et stigende antal tilpasningsvanskeligheder – der også har givet sig udslag i et stigende antal selvmord og svangerskabsafbrydelser – og dermed et stigende stimulansbehov." (Ibid.:11) For det tredje (3) at en stigning i prisen på alkohol har ført til at nogle har skiftet alkoholen ud med euforiserende lægemidler. For det fjerde (4) at der på grund af amerikanske narkotikabanders salgsorganisationer er sket en udbredelse af misbrug af marihuana og heroin blandt unge som er blevet påvirket af "dårlige kammerater" (Ibid.). For det femte (5) at misbruget hos læger og sygeplejersker kan forklares ved "deres anspændende arbejde, der ofte kræver fuld arbejdskraft og oplagthed på alle tider af døgnet; endvidere og navnlig deres lette adgang til stofferne." (Ibid.) Dermed ser vi hvorledes udvalget finder et væld af grunde til misbruget med de euforiserende stoffer. Disse forklaringer bliver endnu mere tydelige når man ser på de tre grupper af eufomane som udvalget ligger vægt på; 1) lægestanden, 2) de Borgerlige og 3) Nyhavnsgruppen.

Lægestanden

Den første gruppe der bliver nævnt, er lægestanden. Man anser ikke misbruget for at være udbredt i denne gruppe, men henviser til at misbruget skal begrundes i deres store arbejdspress. Dette bliver også bemærket i 1. behandlingen af lovforslagene i folketinget, Viggo Starcke der ud over at være formand for Retsforbundets folketingsgruppe tillige var uddannet læge der udtalte:

”Såvel af de foreliggende lovforslag som af betænkningen fremgår det, at de mennesker, der har med disse stoffer at gøre, selvfølgelig er særlig udsat for at blive fristet, og det gælder specielt lægerne, der har ordinationsret og undertiden ordinationspligt. Blandt disse læger findes der også svage karakterer, men en undskyldning er, at lægen ofte har 24 timers arbejdsdag. Han har måske været ude hele natten i fødselshjælp og skal derefter igennem hele dagen med sygebesøg igen, og måske bliver han kaldt ud 2, 3 eller 4 gange den næste nat. Sådant en læge er fredløs og kan sommetider fristes ind på denne uvane.”
(Folketingstidende, 1955a:1865-1866)

Det bliver dog pointeret at der kun eksisterer et meget lille antal ”eufomane læger”, hvorfor denne gruppe ikke blev anset som et større problem.

De borgerlige

Denne gruppe udgør størstedelen af de anslåede 1500 misbrugere i 1955. (Ibid.:1865) Det er en gruppe der har været fokus på siden slutningen af 1800-tallet, hvor Knud Pontoppidan udgav sin doktorafhandling *Den kroniske Morfinisme* (1883). Det er en gruppe, hvor der ifølge blandt andre Pontoppidan, var opstået afhængighed eller morfinisme som følge af lægelig behandling med morfin ”Man må gå ud fra, at eufomanierne oprindeligt, bortset fra lægetilfældene i det overvejende antal tilfælde var opstået ud fra vedkommendes brug af de pågældende stoffer mod sygdom” (Indenrigsministeriet, 1953:26). Dette førte til at man fra slutningen af 1800-tallet havde stort fokus på at ændre både lægepraksis ved eksempelvis at stoppe med at udlevere morfin til selvmedicinering, samt et fokus på recept praksisser. Afhængigheden blev i Danmark således indtil 1955 anset som et medicinsk problem fremfor et kriminologisk problem.

Det er dog værd at nævne at man tidligt har forbundet afhængigheden (af morfin) med en svækkelse af en persons moral og således en risiko for at ende i kriminalitet,

”... as the firmness of the will diminishes, the nobler sides of the character are wiped out, the ability to separate clearly between right and wrong diminishes and on the other hand the lack of sense of duty, the unreliability and the lack of ability and will to work energetically and persistently puts the social and economic position of the morphinist in

more or less danger, then special circumstances could lead him on to the path of crime.”

(Budde, 1882, fra Houborg 2014:532)

Denne problematisering af morfinens indvirkning på *viljen* minder i høj grad om hvorledes alkohol og viljen historisk er blevet problematiseret. Som den canadiske kriminolog Marianna Valverde skriver i “Diseases of the will – Alcohol and the dilemmas of freedom”

”the American physician Benjamin Rush, noted that, although people begin drinking of their own free will, [...] the habit of drinking eventually leads to the disappearance of the very willpower that had been deployed by the drinker to seek the drink. Dr. Rush [...] argued that habitual drunkenness should be regarded not as a bad habit but as a disease, a “palsy of the will”” (Valverde, 1998:2)

Viljen har altså en væsentlig plads i det 19. århundredes forståelse af rusmidlers indvirkning på ”den moralske konstitution”. Går vi lidt længere frem til 1925 er det tydeligt at psykologien har vundet indpas i den faglige verden. Den danske psykiater Wimmer mener, at den kroniske morfinisme opstår, som følge af en allerede eksisterende psykopatologi, nærmere bestemt hos psykopaten. Nærmere bestemt mener han, at man kan skelne mellem to forskellige typer af psykopater som bliver afhængige af morfin. (Houborg, 2014:534) Den første type bliver afhængige på grund af en række svagheder som depression, mentale konflikter etc. Den anden type er hedonisten som Wimmer beskrev som “Amoral people who out of curiosity deliberately use morphine [...] as a means to reach ‘exceptional and mysterious’ pleasures” (Wimmer, 1925, fra Houborg 2014:534). Denne beskrivelse af morfinisten som hedonist bliver også refereret til i rapporten fra 1953, hvor de skriver:

”Wimmer nævner i 1925 hedonisttypen, der menes navnlig at forekomme i lidt bohémeagtige kredse, men han anser typen for sjældnen i Danmark. I årene efter sidste krig har man imidlertid her i landet fået kendskab til sådanne kredse af folk, der er blevet eufomane for eufomaniens skyld, navnlig i Københavns havne kvarter og med tilknytning til nogle københavnske kaffebarer.” (Indenrigsministeriet, 1953:26)

Hermed kommer vi til det springende punkt. Der er således kommet en ny gruppe af eufomane til Danmark, som, hvis man følger Wimmer, er amoralske mennesker der søger nydelse for nydelsens skyld. Denne gruppe holder ifølge rapporten især til på havne kvartererne og i særdeleshed omkring Nyhavn, hvorfor de i det følgende vil blive refereret til som Nyhavnsgruppen.

Nyhavnsgruppen

Denne gruppe består ifølge politiets "eufomankartotek" af ca. 300 personer, der har "forhandlet sig eller forskaffet sig euforiserende midler uden at være lidende af sygdomme, der indicerer et sådant forbrug" (Ibid:66). Personerne bliver beskrevet som værende gået til "bunds" i samfundet og værende fra et:

"udpræget underklassemiljø bestående af arbejdsløse søfolk, [...] arbejdsmænd og slet og ret omdrivere. For kvindernes vedkommende har de implicerede været køkkenpiger, servitricer og løvsagtige kvinder. Det er dog i ganske enkelte tilfælde sket, at også folk med fast arbejde har været indblandet i sådanne sager, og resultatet har været arbejdsløshed og eventuelt opløsning af hjem og ægteskab" (Ibid:66-67)

Dermed ser vi en forskydning af den gruppe som Pontoppidan i slutningen af 1800-tallet regnede for kroniske morfinister og som hovedsagelig bestod af den "øvre klasse". For Pontoppidan var det at kunne nyde morfinen forbundet med den øvre klasse hvorfor det lidt forsimplet kan siges at morfin var for den "øvre klasse", mens alkohol var for den "nedre klasse":

"The more your work is predominately thought-work and puts requirements on your spiritual vigor, the easier you will become inclined to use morphine as a psychic means of revitalization. In this lays the reason that alcohol remains to be the workers', the manual laborers' means of enjoyment and excitement while morphine and absinthe threatens to get a similar role for the higher classes." (Pontoppidan, 1883, i Houborg 2014:532)

Dermed er bekymringen i høj grad skiftet til at være fokuseret på den nedre klasse. Det betyder ikke at alkoholismen er blevet fuldstændig ligegyldig, som sådan er der blot kommet en ny kategori som nærmest er i forlængelse af alkoholismen: "Det synes ofte, som om de personer, som er kommet ind på dette misbrug, har fået den første dosis i spirituspåvirket tilstand på småbeværtninger og vel nærmest som en slags opstrammer, der med omtrent øjeblikkelig virkning har sat dem i stand til at fortsætte deres spiritusnydelse." (Indenrigsministeriet, 1953:66) Dermed er skellet som Pontoppidan opstiller forsvundet. Rapporten fra 1953, påtaler desuden hvorledes gruppen er nødt til at skaffe flere medlemmer for på den ene side at dække omkostningerne fra "erhvervelse og indløsning af recepterne" (Ibid.:26) og på den anden side at "skaffe nye ansigter, der kan bruges overfor lægerne" (Ibid.:26). Udover at de eufomane "rekrutterer" (Ibid.:70) nye medlemmer, så bliver det i rapporten også påtalt hvordan "Eufomanien i kredsene er utvivlsomt »smitte«." (Ibid.:26). Dermed er der altså både et behov for at skaffe sig nye "medlemmer" for at kunne skaffe sig de euforiske stoffer, samt så er eufomanien i sig selv "smitte". På mange måder er dette et udtryk for den 'social-medicinske' begrundelse for eufomanien, altså at det er personer 'på bunden af samfundet' samt en 'smitte' blandt disse. Men udover dette følger der er en psykologisk begrundelse, her skal vi huske på

Wimmers typificering af den kroniske morfinist som en psykopat, og i særdeleshed på den hedonistiske type der søger eufomanien for eufomaniens skyld.

Det er i særdeleshed i bilag 2 til rapporten fra 1953 man finder beskrivelsen af eufomanen som psykopat. Dette bilag bærer overskriften "Praktiske erfaringer vedrørende eufomanien i Storkøbenhavn" og er udarbejdet af daværende afdelingslæge dr. Med. Mogens Ellermann og politiinspektør Jens Jersild. Ved beskrivelsen af hvordan de eufomane opnår deres recepter skriver de:

"Udstedelsen af recepter uden tilstrækkelig lægelig indikation skyldes meget ofte, at en travl praktiserende læge kommer ud for en påtrængende, veltalende psykopat og lader sig forlede til at udstede en ikke helt velbegrundet recept. Eufomanen kommer igen atter og atter, og også andre finder op til lægen. Ved utrolig påtrængenhed/ved slet skjulte trusler søger de at afpresse ham. Til tider kan han blive udsat for en ren belejring – der har været tilfælde, hvor en eufoman har ligget timevis på lægens dørmåtte, indtil han har udstedt den ønskede recept. Det er også sket, at læger har måttet tilkalde ordenspolitiet for at få fjernet sådanne personer." (Ibid.:68)

På denne måde ser vi hvorledes lægen bliver beskrevet som et offer for en særdeles ressourcefuld psykopat. Dette fokus på ressourcer går igen i deres beskrivelse af rekrutteringen af nye medlemmer der netop skal ske fordi "nye folk med større energi og friskere initiativ kan søge at skaffe *driftskapital til foretagendet*, og ikke mindst kvinder er i denne henseende velkomne." (Ibid.:70, min kursivering). Hermed ser vi at der er blevet brugt en forretningsmæssig diskurs til at beskrive eufomanerne. Dermed kan man argumentere for at de eufomane på trods af på den ene side at blive beskrevet som værende på samfundets bund samtidig beskrevet nærmest som iværksættere der med veltalenhed og snedighed (Ibid.:69) udvider deres virksomhed. Beskrivelsen af eufomanerne som psykopater går også igen i 1. behandlingen af lovforslaget i 1955, Viggo Starcke udtaler:

"Det er oftest holdningsløse psykopater. Såvidt jeg ved, er det de fleste lægers erfaring at f. eks. manio-depressive patienter, patienter der kommer ind i en ret nedtrykt melankolsk fase og der ofte får en ret langvarig behandling med meget store opiumsdoser, praktisk talt aldrig bliver morfinister eller opiofager, hvorimod psykopater har en vis disposition for enten at blive drankere eller narkomane eller eufomane, og nu er psykopater jo ikke ualmindelige." (Folketingstidende, 1955a:1864)

Her ser vi tydeligst hvordan psykopatien tænkes som værende grundlæggende for udviklingen af eufomani. Det vil sige at det ikke så meget er stoffet som den disposition man kommer ind med der bliver lagt til grund for at udvikle eufomani. Dette må siges at afspejle Wimmers forståelse af eufomani og psykopati meget godt.

Viggo Starcke fortsætter: "Det sociale problem gælder ikke så meget det smertestillende som den nydelse, den rus, den eufori, som disse stoffer giver, hvorved de tvinger menneskene ind i en flugt fra virkeligheden. Noget sådant nedbryder både menneskers karakter og helbred." (Ibid.:1864). Igen kan man her få associationer til Wimmers 'hedonistiske eufoman'.

Fra et medicinsk til et socialt problem - Gennem psykologien og politiet

Når man ser på den udvikling der sker fra slutningen af 1800-tallet, hvor eufomanien hovedsageligt bliver problematiseret som en uheldig administrering af nogle ellers effektive smertestillende præparater, til midten af 1900-tallet hvor man ser en stor stigning af personer der benytter sig af euforiserende stoffer i særdeleshed i Københavns havnekvartaler, uden at det er knyttet til egentlige lægelige behandlinger. Som man ser på gennemgangen ovenfor, er denne gruppe personer knyttet til den daværende psykologiske klassifikation psykopati, som i høj grad overtager 'vilje' vokabularet som var det foretrukne tidligere. På denne måde bliver der i høj grad tillagt en række personlighedstræk og dispositioner der tidligere ikke blev lagt vægt på. Petra Petersen udtaler i forbindelse med 1. behandlingen af lovforslaget i 1955: "den farligste gruppe er den gruppe 3 [Nyhavnsgruppen], der omtales i betænkningen, nemlig personer, som indtager stofferne klikevis og kun eller dog i overvejende grad i nydelseshensigt, og som må antages ofte at være kommet ind på misbruget gennem påvirkning fra kammerater." (Ibid.:1863). Vi ser her tydeligt hvordan der er fokus på nydelsen (hedonismen) og det sociale altså kliquen. Politiet spiller også en større rolle, eksempelvis ved udarbejdelsen af bilag 2, men også i forbindelse med deres eufomankartotek. Denne blanding af det psykologiske og politiet er også noget som Foucault har arbejdet med, som Thomas Lemke opsummerer:

"For penal law that prevailed into the nineteenth century, the central problem was whether an individual qualified as mad or a delinquent. Liberal law, based on the principle of a free will, set up an elementary division: a mentally ill person was not a delinquent; his deed was no crime, but the symptom of an illness. Condemning violations of the law presupposed legal subjects with a free will. During the second half of the nineteenth century, this border became increasingly porous and the categories started to mix. Now, the delinquent individual was not only a lawbreaker, but also – and above all – a criminal characterized by a certain psychologico-moral disposition. More and more, lawbreakers came to count as mentally ill, and medico-psychiatric categories replaced the notion of free will" (Lemke, 2019:238-239)

Dette betyder således at denne gruppe som ikke længere er defineret ved en erodering af viljen, men som havende nogle psykologiske karaktertræk og grundlæggende moralske defekter, altså Wimmers amoralske hedonist bliver den nye problematisering af eufomanen. Og denne nye 'person' medvirker også en ny fare,

nemlig, hvervningen eller smitten af eufomanien til andre, denne farlighed er en særlig størrelse ifølge Foucault og Lemke:

“Dangerousness’ is a paradoxical notion, since it simultaneously designates an abstract possibility and a concrete, psychic capacity: on the one hand, it affirms a certain quality particular to an individual; on the other, it symbolizes uncertainty, since proof of dangerousness can only be provided after the fact. It represents a hypothesis concerning the greater or lesser probability of connection between symptoms in the present and future action. As such, it is universally applicable: everything potentially poses a danger or a risk.”
(Ibid.:239)

Således er der altså sket en ændring af eufomanien fra at være en følge af dårligt administreret lægelig behandling som kan påvirke viljen ved nogle personer, til at være en følge af psykopatiske karaktertræk, og hermed kommer nødvendigheden af at indføre en skarp kontrol på området. Derfor bliver problemet ikke kun set som værende et medicinsk problem, men nærmere som et socialt problem, som ikke blot kan løses med en ændret praksis ved lægestanden. Dette fører os videre til 1969, hvor den næste store lovændring sker, eller mere præcist december 1968.

Fra et socialt problem til et ungdomsproblem

I december 1968 udgiver en arbejdsgruppe nedsat af sundhedsstyrelsen en rapport med titlen: ”Rapport fra Sundhedsstyrelsens arbejdsgruppe vedrørende misbrug af euforiserende stoffer blandt ungdommen.” (Sundhedsstyrelsen, 1968). Rapporten bygger på svar fra en foretaget spørgeskemaundersøgelse blandt i alt 346.520 unge. De unge er opdelt henholdsvis i skoleuddannelse samt anden uddannelse (se nedenfor).

Tabel 1. De unge fordelt efter skolens/uddannelsesstedets beliggenhed samt køn og alder/klasse, i procent.^{x)}

1 a. Skoler

	København			Københavns forstæder			Provinsbyer over 20.000			Provinsbyer under 20.000			Bymæssige kommuner			Landkommuner			Ialt
	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	
8.-10. kl.	34,8	28,0	31,7	36,4	41,3	38,9	37,5	38,0	37,8	39,7	29,5	34,6	37,8	40,5	39,1	57,4	38,6	47,4	38,2
1.-3. realkl.	40,7	50,7	45,3	46,0	44,4	45,1	37,2	41,1	39,1	43,6	51,5	47,5	54,7	56,3	55,6	42,4	61,4	52,5	47,1
I.-III. gymn.	24,5	21,3	23,0	17,6	14,3	16,0	25,3	20,9	23,1	16,7	19,0	17,9	7,5	3,2	5,3	0,2	-	0,1	14,7
Ialt %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal personer	14.190	25.974	10.032	20.027	21.625	44.019	15.282	30.798	17.035	34.875	12.359	26.257	11.734	9.954	22.304	15.456	17.786	13.795	181.950
% af kommune-type	54,6	45,2	100	50,1	49,7	100	49,1	50,7	100	49,6	50,2	100	48,8	51,0	100	47,1	52,7	100	-
% af total	7,8	6,4	14,3	5,5	5,5	11,0	11,9	12,3	24,1	8,4	8,5	16,9	9,4	9,8	19,2	6,8	7,6	14,5	100

M = Mænd

F = Kvinder

x) I alle tabeller betyder tegnet "-", at andelen er under 0,1 %

b. Andre uddannelsessteder

	København			Københavns forstæder			Provinsbyer over 20.000			Provinsbyer under 20.000			Bymæssige kommuner			Landkommuner			Ialt
	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	M	F	Ialt	
14-16 år	5,3	5,6	5,4	8,0	-	5,8	2,7	2,5	2,6	5,2	2,8	4,4	13,4	9,8	12,3	23,1	8,0	15,0	5,4
17-19 år	41,7	52,8	46,3	58,7	-	43,5	47,1	48,1	47,3	49,3	63,5	55,1	32,9	55,9	40,0	21,8	51,3	37,7	46,7
20-22 år	21,1	24,8	22,9	22,9	64,1	33,7	28,2	36,4	30,8	24,7	22,5	23,8	37,4	24,5	32,7	19,1	29,4	24,7	27,4
23-25 år	15,9	9,7	12,9	-	30,8	8,2	8,8	4,0	7,2	7,6	4,8	6,4	11,5	3,7	8,6	21,6	3,7	11,8	8,9
26 år og derover	9,3	2,2	6,3	2,2	2,6	2,3	4,6	1,6	3,6	2,5	0,8	1,8	1,5	1,1	1,4	6,7	0,5	3,2	3,6
Uoplyst	6,7	4,9	6,2	8,2	2,5	6,5	8,6	7,4	8,0	10,7	5,6	8,5	3,3	5,0	5,0	7,7	7,1	7,6	8,0
Ialt %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal personer	22.597	39.284	16.359	3.213	1.184	4.438	45.171	22.838	68.542	15.166	10.270	25.642	7.834	3.919	11.835	6.590	7.916	14.629	164.370
% af kommunetype	57,5	41,7	100	72,4	26,7	100	65,9	33,3	100	59,2	40,0	100	66,2	33,1	100	45,1	54,1	100	-
% af total	14,0	10,0	24,0	1,9	0,7	2,6	27,5	13,9	41,7	9,2	6,2	15,6	4,7	2,4	7,1	4,0	4,8	9,0	100

M = Mænd
F = Kvinder

(Sundhedsstyrelsen, 1968:21-22)

Denne undersøgelse viste hvorledes der var sket en udbredelse af i særdeleshed hash-forbruget og til dels også LSD blandt unge mennesker. Dette førte til udarbejdelsen af lovforslag nr. 276 1969, fremsat 12. december 1968, og vedtaget 11. juni 1969. Dette lovforslag omhandler indsættelsen af §191 i straffeloven:

”Den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpene omstændigheder overdrager euforiserende stoffer, straffes med fængsel indtil 6 år. Stk. 2. På samme måde straffes den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem, som nævnt i stk. 1.” (Folketingstidende, 1969)

Denne lovgivning søger at ramme den ”professionelt prægede narkotikakriminalitet” (Rigsadvokaten, 1969), hvilket betyder at man fra 1969 arbejder med to systemer, på den ene side ”lov om euforiserende stoffer”, som havde til hensigt at kontrollere hvilke stoffer der var tilladte, samt at straffe urigtig opnåelse af stofferne, og ikke mindst besiddelse af stofferne, hvilket kunne straffes med fængsel indtil 2 år:

”§ 1 [...] Stk. 2. Bortset fra de forhold, der omfattes af en sådan tilladelse, er ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af sådanne stoffer forbudt. [...]

§ 3. Stk. 1. Overtrædelser af denne lov eller de i medfør af den udfærdigede forskrifter straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år. På samme måde straffes den, der ved meddelelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller ved svigagtig fortællelse opnår eller

søger at opnå tilladelse i henhold til loven eller forskrifterne, eller som handler i strid med vilkår for en given tilladelse. På samme måde straffes endvidere den, der ved henvendelse om en recept eller rekvisition på et af de i § 2 omhandlede stoffer eller om anden ordination af stoffet giver urigtig skriftlig oplysning om sit navn, sin bopæl eller sin stilling” (Folketingstidende, 1955)

Og på den anden side §191, rettet mod den professionelle handel og som derefter kunne straffes med indtil 6 års fængsel. Ved indførelsen af denne nye lovbestemmelse er det meget vigtigt for politikerne at understrege vigtigheden af at unge ikke bliver kriminaliseret yderligere, som Morten Lange fra SF:

”Det er min opfattelse, at vi her står meget tæt på et område, hvor der er så mange lovovertrædere, så mange bevidste lovovertrædere, og så mange bevidste lovovertrædere, vi er enige om vi ikke skal straffe, at vi også må spørge os selv, om vi så kan leve med en lovgivning, som, på trods af at vi ikke straffer, alligevel mere eller mindre kriminaliserer ret store grupper.” (Folketingstidende, 1969:3106)

Kommentaren med, at man ikke straffer skyldes at der ved håndhævelsen af lov om euforiserende stoffer var udviklet en praksis hvor man hovedsageligt gav advarsler ved besiddelse:

”Beretningen viser bl.a., at der i den omhandlede 3-årsperiode [1965-1967] er rejst sigtelse mod i alt 552 personer, nemlig i 1965: 53, i 1966: 113 og i 1967: 386. Langt det største antal sager, nemlig 416, vedrørte alene marihuana og hash. Den hyppigst anvendte reaktion var advarsel (175). Hæfte var anvendt i 16 tilfælde og ubetinget fængsel i 45 tilfælde.” (Sundhedsstyrelsen, 1968:81)

Denne praksis hvor man forsøgte at skærme de unge stofbrugere især mod den meget strengere § 191 fik politikerne til at kræve at man ved vedtagelsen skulle have rigsadvokaten til at udsende en meddelelse om at opretholde praksissen med først og fremmest at uddele advarsler. Som Esben Houborg konkluderer:

”The increased criminalisation of drug offences was, however, coupled with concern about the negative consequences of criminalising young drug users in general and young people with drug problems in particular. A majority of parliamentary members, therefore, made it a condition of passing the Bill that the state attorney would instruct police and prosecutors that young drug users should not generally be charged for violating the Law on Euphoriant Substances, if they were only in possession of drugs for personal use, particularly cannabis. Such cases should instead be settled with an administrative or court caution” (Houborg, 2017: 76f)

Denne praksis fører således til en de facto dekriminalisering af besiddelse til eget forbrug, derudover bliver der også lagt vægt på at udveksling af små mængder hash mellem venner ikke skal føre til mere end en bødestraf, som der står i rigsadvokatens cirkulære:

”Sager, som angår lejlighedsvis overladelse af hash uden vederlag vil kunne afgøres med advarsel eller bøde. Der nedlægges også påstand om bøde, når overtrædelsen består i lejlighedsvis fordeling af mindre kvanta af hash blandt kammerater mod vederlag i form af en andel af det indkøbte stof til eget forbrug eller et ringe kontant vederlag. Der vil ligeledes kunne acquiesceres ved bødestraf samt konfiskation af eventuelt udbytte, når der foreligger salg af hash, hvor det samlede vederlag ikke overstiger 400-500 kr., og forholdet må anses som et enkelt eller enkelt isolerede tilfælde af udbredelse.” (Rigsadvokaten, 1969)”

Denne fremstilling af hash som værende et mindre farligt stof end de ’hårde’ stoffer, skiller sig meget ud fra Indenrigsministeriets rapport fra 1953, hvor hash spillede en forsvindende lille rolle, da størstedelen af forbruget bestod af medicinske smertestillende produkter, som eksempelvis morfin, butalgin (metadon) og eufodrin (metamfetamin). I Indenrigsministeriets rapport bliver hash beskrevet således:

”I begyndelsen af dette århundrede opdukkede i U.S.A. rygningen af *hashish* (marihuana), der er et produkt af almindelig indisk hamp. Hashish-rusen giver en betydelig vildskab, der i middelalderen gjorde det til et yndet middel hos muhammedanske krigerstammer; i U.S.A. benyttes det i samme retning af gangster og af ungdom i forlystelseslivet og har været og er fortsat et betydeligt problem. [...] I Europa spiller hashish-anvendelse som helhed ingen større rolle.” (Indenrigsministeriet, 1953:10)

Som man ser, er forståelsen af hash på dette tidspunkt at det er et meget voldsomt rusmiddel, hvilket må siges at have ændret sig siden. Denne ændring var dog allerede på vej i løbet af 50’erne, eksempelvis kan man nævne Howard Beckers fremragende analyse ”Becoming a Marihuana User” fra 1953. (Becker, 1953). Denne ændring ser man også i dansk politik, hvor der under diskussionen af oprettelsen af §191, bliver diskuteret farligheden af i særdeleshed hash, samt en eventuel legalisering af denne. Ib Thyregod fra Venstre argumenterer eksempelvis for:

”Et særligt spørgsmål, der har været rejst i den offentlige debat, og som den forrige ordfører også var inde på, er problemet om legalisering af hash. Dette problem diskuteres også i udlandet, bl.a. i England i øjeblikket. Der er næppe tvivl om, at hash er af en anden karakter end de såkaldt hårde stoffer og således efter lægelig opfattelse ikke kan betragtes som vanedannende i modsætning til en række af de andre stoffer, der her er tale om. Derimod har det andre virkninger, som er uheldige, navnlig for en særlig gruppe unge, som befinder sig i en kritisk situation.” (Folketingstidende, 1969:3086)

Man ser desuden at hvor man i 1953, beskrev de eufomane som oftest værende hedonistiske psykopater efter Wimmers forbillede, så er dette helt afløst både i diskussionerne i Folketinget og i Sundhedsstyrelsens rapport, af et fokus på de sociale baggrunde, således bliver der i Sundhedsstyrelsens rapport fremlagt at:

"Der er en tendens til et mere udbredt forbrug blandt de unge, der har eller kommer fra et brudt hjem. Tilsyneladende er forbrug af euforiserende stoffer mere udbredt blandt unge, hvis fædre har høj uddannelse og høj social status, end blandt andre. Unge, der er medlemmer af flere forskellige foreninger, bruger oftere euforiserende stoffer end andre. Der er dog navnlig en vis sammenhæng mellem et mere udbredt forbrug af euforiserende stoffer og bestemte typer af foreninger. (Jazz- og popklubber, politiske foreninger og ungdomsklubber)." (Sundhedsstyrelsen, 1968:36f)

Her ser man tydeligt at der er fokus på de hvilken baggrund man kommer fra, samt hvilke sociale aktiviteter man færdes i og ikke et fokus på ens mentale sammensætning. Dette kommer også til udtryk i selve spørgeskema-materialet (Ibid.:Bilag 1), hvor der ikke indgår spørgsmål af mental karakter. Denne forklaring går igen i diskussionen i folketinget, eksempelvis udtaler Morten Lange fra SF:

"Men samtidig mener jeg, der er anledning til at understrege, at naturligvis er brugen af nydelsesmidler i nogen grad et symptom på noget andet. Det karakteristiske ved disse euforiserende midler [...], er vel egentlig, at de alle sammen indebærer en virkelighedsflugt [...]. Det er en virkelighedsflugt fra et samfund, som man måske nok har syntes lagde for megen jernring om én, og hvor man ikke rigtig kunne komme til, eller hvor man følte sig befamlet, eller hvilke indvendinger den, som nu nærmer sig det voksensamfund, som vi har skabt, må have. Jeg finder, at der er ganske nøje sammenhæng imellem de reaktioner og den meget hurtige samfundsudvikling, vi er inde i [...]. Jeg tror, det i vid udstrækning er den hastige samfundsforskydning, som har gjort, at der er en række unge mennesker, for hvem virkelighedsflugt på den måde går hen og bliver en naturlig ting." (Folketingstidende, 1969:3102f)

Det er tydeligt her at der bliver lagt vægt på hvorledes de euforiserende stoffer skal betragtes som et symptom på et underliggende problem med samfundsstrukturen, og ikke som tidligere hvor eufomanien var et udtryk for en særlig mental opbygning der deraf skabte en særlig disposition for stoffet. Dermed bliver der altså lagt fokus på samfundets opbygning. Denne sociologisk forankrede forklaring vækker genklang når man ser på Niels Christie og Kjetil Bruuns værk "Den gode fiende" (1996/1985):

"For den oppvoksende slekt er tilværelsen i den samfunnsform vi har skapt, preget av betydelige problem. Det gjelder først og fremst problemet med å finne ut hvem man nå egentlig er, og hvem man bør bli. Styring og modeller fra himmel og helvete er borte. De

fleste voksne har trukket sig væk fra den ungdomsferdes, de har trukket sig inn, hjem. Frigjort fra kulturelt arvegods og svært mange materielle opgaver står ungdom tilbage med den udfordring nærmest på egen hånd å skulle skabe sig en samfunnsforståelse og en livsanskuelse." (Christie og Bruun, 1996:17)

Dermed mener Christie og Bruun at narkotikaproblematikken hovedsageligt skal findes i et samfund under hastig forandring og hvor de traditionelle holdepunkter som ungdommen havde er trukket væk. Hermed bliver narkotikaen, og i særdeleshed 'The War On Drugs', ifølge Christie og Bruun en 'god fjende' der nemt kan peges på og bekæmpes, så man undgår at bekæmpe de dybereliggende systemiske problemer i samfundet.

Denne udvikling fører til at man indenfor den danske narkotika politik kommer til at operere med to distinkte spor: "A dual drug control policy was thus developed: welfare policy sought to reduce drug demand and criminal justice policy sought to reduce drug supply, leading to a distinction between drug users and drug distributors" (Houborg, 2017: 77). Hvor det tidligere ikke opererede med en egentlig velfærdspolitik da problemet som sådan ikke blev set som værende et problem med samfundet, men nærmere et problem med eufomanernes mentale konstitution.

Fra et socialt problem til et ungdomsproblem – Gennem Sociologien

Det skifte der sker i slutningen af 60'erne er at man opdager et stofforbrug hos ungdommen der adskiller sig fra det misbrug man har set ved medicinmisbrugerne samt nyhavnseufomanerne. Således er det hovedsageligt hash og LSD der er de foretrukne euforiske stoffer. Ungdomseufomanien som man dørber det bliver den altoverskyggende problemstilling indenfor narkotika politikken. Dette fører til at man bliver udfordret på forståelsen af hvad der skaber denne eufomani. I særdeleshed bliver forklaringen om psykopati og medfødte dispositioner droppet til fordel for at stofbruget bliver en del af et ungdomsoprør, og får hovedsageligt en sociologisk forklaring forankret i den unges tilværelse i samfundet. Som eksempel kan man fremhæve denne beretning fra et ungdomshjem for unge mænd:

"A, som blev indskrevet november 1967, var den første elev, der ved ankomsten erklærede sig som overbevist provo og hasch-tilhænger. Han havde på dette tidspunkt ikke prøvet andre stoffer end hasch. – Han er en velbegavet ung mand med en god portion "psykologisk sans", og hans beretninger og kommentarer har været værd at lytte til. Han mente sig for så vidt ikke afhængig af selve stoffet, men anså det alligevel for ret givet, at han ville fortsætte med at bruge det. På en vis måde var han ked af at være kommet ind i "alt det svineri", han ville egentlig gerne have drevet det til noget mere end blot at være provo. Men nu, hvor han var kommet ind i det, mente han ikke, han ville være i stand til at løsrive sig fra det, fordi han ikke ville kunne undvære den specielle livsform, der karakteriserede hasch-

grupperne, især det specielle anonyme og uforpligtende kammerat-fællesskab. [...] Om A's baggrund er i øvrigt at berette, at han er skilsmissebarn. [...] i den forstand at man i familien ikke blander sig synderligt i hinandens private forhold, holder nogle gode gilder og tager meget let på det økonomiske budget; man køber på afbetaling og trækker på skuldrene, når fogeden henter tingene igen." (Sundhedsstyrelsen, 1968:171)

Dette citat viser to ting. For det første, hvordan hashforbruget bliver anskuet som værende en attribut til det at være 'provo', altså at det er nødvendigt at ryge hash for at kunne være en del af den subkultur og det fællesskab som der er i provomiljøet. For det andet viser citatet den vægt der bliver lagt på familiestrukturen og især det økonomiske aspekt som der slet skjult bliver fremhævet her. Dette fokus på i særdeleshed det sociale er meget karakteristiske for denne tids forståelse af stofbrugere. Således udtaler lægen Finn Jørgensen hvordan socialiseringen spiller en stor rolle for udviklingen af et stofmisbrug:

"When I have emphasized socialization in my account the reason is that an important concept in the explanation of drug abuse and other kinds of devian behavior is lack of social control. I am not thinking of the social control that is a function of legislation and the criminal justice system, but the kind that is a function of membership of social groups and other social structures. [...] Drug abusers are characterized either by not being members of conventional groups or by not having important needs satisfied through such membership. We can also say that they are alienated." (Jørgensen, 1970, i Houborg, 2014:541)

Dette er med til at underbygge hvordan narkotikaproblemet blev anskuet som et problem af en mere social karakter sammenlignet med tidligere, eller sagt på anden måde kan man sige at stofbrugeren fra at være anskuet hovedsageligt som et resultat af en medicinsk fejlbehandling, til et produkt af den mentale konstitution og så til nu at være et produkt af et samfund i forandring som ungdommen havde svært ved at forholde sig til og finde sig til rette i. Denne anskuelse forblev normen med enkelte ændringer op gennem 80'erne (harm-reduction tilgang som følge af AIDS udbruddet) og 90'erne (ændring i politipraksis), men i det store hele forblev anskuelsen om at stofmisbruget var et symptom på et underliggende samfundsproblem som skulle løses. Men i 2002 udkom politimesterforeningens "Ecstasy-rapport" som førte til en stor ændring i narkotikalovgivningen i 2004.

Fra et ungdomsproblem til et individuelt problem

De facto-afkriminaliseringen og billedet af stofbrugeren som et offer for mere grundlæggende samfundsproblemer blev således holdt ved lige indtil begyndelsen af 00'erne. Men af flere forskellige årsager blev debatten om stofmisbrug taget op igen. En af hovedårsagerne var en række ecstasy-relaterede dødsfald, som fik det danske parlament til at udarbejde en rapport om ecstasy i det danske samfund. Denne

arbejdsgruppe, der bestod af flere tidligere politichefer, udarbejdede rapporten med titlen "Ecstasy" i 2002 (Politimesterforeningen) Denne rapport er en af de mest indflydelsesrige med hensyn til lovgivningsændringerne i den danske narkotika politik i 2004 (Justitsministeriet, 2003). Anbefalingerne fra arbejdsgruppen var at:

"præcisere og individualisere »eget-forbrug-begrebet« og eventuelt at skærpe straffen for brug af de euforiserende stoffer, som anvendes i festmiljøerne. Skærpelsen bør ske ved fastsættelse af bødestraf ved brug af stoffer som f.eks. amfetamin og ecstasy, og over for personer, som træffes i festmiljøerne eller hvor børn og unge færdes – også efter brug af andre stoffer." (Politimesterforeningen, 2002: 35)

Der var to grundlæggende årsager bag disse anbefalinger. For det første forklarede politimestrene, at de facto afkriminaliseringen af stoffer til egen besiddelse havde skabt opfattelsen af, "at besiddelse og brug af visse euforiserende stoffer ikke er strafbart" (Politimesterforeningen, 2002:35). Den anden årsag er knyttet til arbejdsgruppens opfattelse af en ungdomskultur, hvor arbejdsgruppen mente, at:

"Samtidig er børn og unge i dag mere normløse, og i modsætning til tidligere, hvor børn og unge typisk undlod at begå kriminalitet af etiske grunde, er den kriminalpræventive barriere i dag begrundet i personlige (egocentrerede) opfattelser som f.eks. risikoen for opdagelse og »det kan skade min karriere«." (Politimesterforeningen, 2002: 35f)

Disse begrundelser blev optaget af politikerne og førte til vedtagelsen af en nultolerancepolitik, da ændringen af loven om euforiserende stoffer blev vedtaget i 2004. I betænkningen af lovforslaget kommenterede det socialdemokratiske parti, at:

"Over for de unge mennesker er det vigtigt at gøre det klart, at det er alvorligt og har konsekvenser' at besidde stoffer. Socialdemokratiet kan derfor støtte, at der gives bøde også i førstegangstilfælde i stedet for advarsel. Forhåbentlig kan det skabe en holdning hos de unge mennesker om, at det ikke er smart at bruge stoffer." (Folketingstidende 2003/04 Bilag B side 1623).

I det samme dokument udtrykker Dansk Folkeparti, at:

"bliver det betydelig nemmere for politiet at fastslå, om en person bryder loven om besiddelse af narko eller ej. Nu vil loven skabe rene linjer, idet man enten har eller ikke har narko på sig. Har man narko på sig, er man kriminel og straffes efter lovens bogstav." (Folketingstidende 2003/04 Bilag B side 1623).

Så som vi ser, er bekymringerne omkring kriminalisering af unge stofbrugere næsten vendt på hovedet, og de unge stofbrugere ses ikke længere primært som ofre for sociale forhold, men som mennesker, der er

normløse og egocentriske. Derudover bliver det fremhævet i "Ecstasy"-rapporten, hvorledes det er en særlig type unge mennesker som i høj grad bliver beskrevet som forbrugere i oplevelsesøkonomien: "De pågældende [unge mennesker, der lejlighedsvis bruger ecstasy i partimiljøerne], er i besiddelse af betydelige pengemidler og overvejer ofte, om de skal beruse sig i alkohol eller ecstasy m. v. De færdes i miljøer, hvor også helt unge kommer." (Politimesterforeningen, 2002: 35) Denne holdning er endnu tydeligere i 1. behandlingen af et lovforslag om en stramning af bøderne for besiddelse af ulovlige stoffer som forekom i 2007 (Justitsministeriet, 2007), hvor den juridiske talsmand Karsten Nonbo fra det liberale parti Venstre, som på det tidspunkt var en del af regeringen, udtalte at:

"Punkt et er, at vi skærper straffen for at være i besiddelse af euforiserende stoffer. Det gør vi, ud fra at vi har for mange af de såkaldte rich kids, altså vi har alt for mange, der tager på diskoteker, dem, der har lommerne fulde af penge. Det betyder ikke noget, at man er ung og smart, og det er tekno, og man mener, at det at besidde narko, når det er til eget forbrug, overhovedet ikke er farligt. Intet kan være mere forvrøvet. Det er meget, meget farligt at besidde og indtage narkotika." (Folketingstidende 2006/07 L 201, tillæg FF 5673).

Så som tidligere nævnt er det, vi ser, et skift i holdningen til brugere, hvor deres brug ikke længere ses som et produkt af samfundet og derfor en gruppe, der har brug for beskyttelse og behandling, men snarere en gruppe af individualiserede, normløse og til en vis grad uetiske forbrugere. De bruger deres monetære kapital på hvad de vil, og de kan påvirke yngre mennesker til at tro, at det er i orden at bruge stoffer. Som Houborg konkluderer:

"This could be seen as 'the death of the social' (Rose, 1996) in the conception of the drug user in Danish drug policy or at least as a de-emphasis of the social understanding of drug demand and the drug user. Now the means of reducing drug demand were to reduce the incentives to use illicit drugs by punishing drug use with significant fines and by promoting a moral order in which the use of illicit drugs was unacceptable. (Houborg, 2017:82)"

Dette betyder, at når opfattelsen af stofbrugeren går fra et offer til en normløs eller uetisk forbruger, er det muligt at se stofbrugere som styrbare emner, der er egnede til politiets indgreb for at gøre dem til en del af den 'moraliske orden' igen. Men det er vigtigt at erkende, at dette ikke er et rent snit fra offerets opfattelse til forbrugers, mere specifikt bør vi tale om en adskillelse af stofbrugere i to grupper. "Der er således efter arbejdsgruppens opfattelse afgørende forskelle -socialt og psykosomatisk- mellem egentlige narkomaner og de unge som lejlighedsvis bruger ecstasy i festmiljøerne. Sidstnævnte gruppe af brugere er typisk velfungerende i hverdagen og som regel også efter fastere weekendforbrug" (Politimesterforeningen, 2002: 35). Denne skelnen mellem de 'egentlige narkomaner' og den lejlighedsvis brugende ungdom er baggrunden for en udtalelse i den parlamentariske debat i 2004, hvor Karsten Nonbo udtrykker:

”De her undtagelser er jo netop det, som jeg også ved at f.eks. SF og Enhedslisten nok har kæmpet meget for at få lagt ind, altså det her med junkien, med narkoluderen, hvor der ingen vej er tilbage, hvor der kun er behandlingen, der hjælper, og hvor enhver bødestraf vil medføre en afsoning, som - jeg var lige ved at sige - ikke er pengene værd, hvor det rigtigste er at komme i gang med en behandling.” (Folketingstidende 2003/04 Bilag F side 7645).

I denne forstand er opfattelsen af stofbrugeren som offer ikke væk, men den er forbeholdt de mest marginaliserede. Dette er vigtigt, fordi den dobbelte narkotika politik, hvor der er en velfærdspolitik rettet mod narkotikaefterspørgslen og en strafferetslig politik rettet mod narkotikaforsyningen, som Houborg identificerede (Houborg, 2017), ikke forsvinder. Det er snarere kategorien stofmisbrugere, der omdannes til to styrbare grupper: misbrugeren og brugeren. Hvor velfærdspolitikken er rettet mod misbrugeren, og den strafferetslige politik stadig er rettet mod narkotikaforsyningen, men derudover også rettet mod brugeren. Dette muliggør en yderligere udvidelse af den strafferetslige politik mod efterspørgsel efter narkotika, hvilket betyder, at både udbud og (en del af) efterspørgsel nu er en sag for det strafferetlige system.

Fra et ungdomsproblem til et individuelt problem – gennem neoliberalismen

Denne nul-tolerance og specificering af den enkeltes normløshed stemmer meget godt overens med resten af verdens ’tough on crime’ politik der begyndte at blive populært i sidste halvdel af det 20. århundrede. Men som altså først indtræder i Danmark (og ikke kun på narkotikaområdet) i løbet af 00’erne. Dermed følger min analyse den analyse som kriminologen Flemming Balvig beskrev i artiklen ”When Law and Order Returned to Denmark” (2004), og som han beskriver i artiklen:

”Regarding Denmark, the most remarkable feature of the renaissance of punishment is not that it is here, but rather that it has come so late, and that it is evolving as slowly as it is. The explanation put forth here is that Denmark is highly influenced by ideas about the welfare state, and that a part of the political right actually supports this kind of Social Democratic thinking.” (Balvig, 2004:185)

Denne forklaring om at ideen om velfærdsstaten har forårsaget at lov-og-orden ideologien er blevet ’forsinket’ kan jeg for så vidt tilslutte mig, men Balvig fortsætter:

”The first existential revolution—’united, we can change and reduce basic, unwanted, social phenomena such as poverty, lack of housing, crime, etc.’—was the foundation for the development of the welfare state and a concomitant paradigm relating to issues such as crime and punishment. The second existential revolution forms the basis for a whole new paradigm centred on the individual’s choices and needs for protection in a ’free’ world. In

this paradigm, crime is a risk, and punishment serves as revenge for wrong choices, and as protection against those who make them.” (Ibid.:185)

Disse to ‘eksistentielle revolutioner’ som Balvig kalder dem, er til dels lig Foucaults tanker om liberalismens udvikling, nedenfor følger et citat om liberalismens produktion af frihed og den nødvendige modvægt:

“Liberalism organizes the conditions under which individuals are able to be free. In this context, freedom is not a given – instead, liberalism ‘fabricates’ or ‘produces’ freedom. But in the process of producing freedom, liberalism also imperils the very thing it creates. A problematic (and paradoxical) relationship emerges between freedom and its permanent endangerment: precisely because liberalism brings forth freedom ‘artificially’, it constantly risks restricting, or even destroying it. The liberal art of government enacts freedom that is fragile and constantly at risk – which therefore provides the basis for new interventions time and again. The problem for liberalism, then, concerns the extent to which the free pursuit of private interests threatens the general interest: how high are freedom’s ‘production costs’ Freedom cannot prevail without restriction, but must be subjected to a principle of calculation: *security*. So that the mechanics of interests and the dynamic of desire do not come to pose a danger for individuals and the collective, it is necessary to establish ‘mechanisms of security’.” (Lemke, 2019:190, se desuden Foucault 2009:86)

På denne måde bliver sikkerheden altså et imperativ der sikrer produktionen af friheden ved at begrænse selv samme frihed. Man kan på denne måde forstå udviklingen fra stofbrug som et medicinsk problem til stofbrug som et psykiatrisk problem til stofbrug som et samfundsproblem og slutteligt stofbrug som et problem med individet i samfundet, som overgangen fra et klassisk liberalistisk indstillet samfund, og slutteligt til et neoliberalistisk indstillet samfund.

Diskussion

Når man ser på stofbrugerens udvikling er der nogle ting der er iøjnefaldende det første element er hvorledes problemstillingen er gået fra at være medicinsk, det vil sige en problemstilling der kunne sammenholdes med en fejlbehandling, eller sagt på anden måde, at man medicinsk ikke har været klar over de bivirkninger (eufomanien) som de smertestillende midler indeholdte og så til at være et moralsk problem, hvor argumentet er at de unge i bund og grund ikke har respekt for autoriteter og dog uden at det ender i det gamle argument med hedonisten som psykopat, så er det stadig som om at der bliver argumenteret for at det er en art hedonister, med den samme form for amoralske forhold til rusmidlerne. Men sammenholder man det med hvorledes Foucault beskriver den måde man forståelsen af mennesket/individet har udviklet sig fra homo legalis til homo oeconomicus, så er der mange lighedspunkter.

Konklusion

Min problemformulering lød: Hvordan er stofbrugeren blevet problematiseret gennem den danske narkotikaloggivning. Man må sige at det jeg har fundet ud af gennem min analyse af dokumenterne er at man er gået fra en medicinsk forståelse af problemstillingen til en psykiatrisk, for derefter med fremkomsten af ungdomseufomanien som ikke længere fortrinsvis benyttede sig af medicinske smertestillende præparater fremkom stofbrugeren som et offer for sociale omstændigheder, altså en stofbruger som hvis problem ikke i første række var selve stoffet, men det som stoffet efter sigende var et symptom for, og som dækkede over en større samfundsudvikling. Efter dette, om man bruger Balvigs udtryk om den eksistentielle revolution eller argumentet om neoliberalismens fremkomst i Danmark, begyndte man at se stofbrugeren som problematisk det nærmest som en forbruger tog valget om at forbruge stoffet. Således kan man sige at stofbrugeren ikke længere var offer for sociale omstændigheder, nu er brugeren en forbruger i oplevelsesøkonomien der vælger hvilket rusmiddel personen skal beruse sig i. Problemet bliver her i mindre grad rusmidlet i sig selv, men nærmere den ungdomskultur som efter sigende er normløs og egocentreret. På mange måde bliver problemet den individualiserede unge. Hvis man kigger mod 2019, er vi i en verden hvor flere lande (og stater) kigger mod legalisering eller dekriminalisering af narkotikaen, men i Danmark ser vi hvorledes brugerne ikke blot bliver problematiseret grundet deres brug, men de derimod bliver betragtet som roden til det onde. Det vil sige den plads man i 60'erne i særdeleshed placerede de professionelle i, logikken er her at uden forbrugere ville der jo ikke være noget marked.

Litteraturliste

- Balvig, F.** (2005). When Law and Order Returned to Denmark. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 5(2), 167–187. <https://doi.org/10.1080/14043850410010711>
- Becker, H.** (1953). Becoming a Marihuana User. *The American Journal of Sociology*, 59(6).
- Christie, N.** (1996). *Den gode fiende : Narkotikapolitikk i norden* (2. utgave (Ny og revidert utgave) ed.). Oslo, Kbh.: Universitetsforlaget; Akademisk Forlag.
- Foucault, M.** (1997). *The Ethics of the Concern for Self as a Practice of Freedom* i *The essential works of Michel Foucault, 1954-1984 : Ethics: subjectivity and truth*. Penguin books ltd.
- Foucault, M.** *Governmentality* (2000) i Faubion, J., Rabinow, P., & Hurley, J. *Power : essential works of Foucault, 1954-1984*. New Press.
- Foucault, M.** *Omnes et Singulatim* (2000a) i Faubion, J., Rabinow, P., & Hurley, J. *Power : essential works of Foucault, 1954-1984*. New Press.
- Foucault, M.** *The Political Technology of individuals* (2000b) i Faubion, J., Rabinow, P., & Hurley, J. *Power : essential works of Foucault, 1954-1984*. New Press.
- Foucault, M.** *The Subject and Power* (2000c) i Faubion, J., Rabinow, P., & Hurley, J. *Power : essential works of Foucault, 1954-1984*. New Press
- Foucault, M.** (2000d). *Klinikkens fødsel*. Hans Reitzel.
- Foucault, M., Bertani, M., & Fontana, A.** (2003). "Society must be defended" : lectures at the Collège de France 1975-76 . Allen Lane..
- Foucault, M.** (2008). *Sikkerhed, territorium, befolkning : forelæsninger på Collège de France, 1977-1978* . Hans Reitzel.
- Foucault, M.** (2009). *Biopolitikkens fødsel : Forelæsninger på Collège de France 1978-1979* . Hans Reitzel.
- Foucault, M.** (2011). *Overvågning og straf : Fængslets fødsel* . Det lille Forlag.
- Foucault, M.** (2015). *Viljen til viden : seksualitetens historie*. Det lille Forlag.
- Folketingstidende**, (1955) tillæg C spalte 557
- Folketingstidende**, (1955a) tillæg F, spalte 1853
- Folketingstidende**, (1969) tillæg C, spalte 1353

Folketingstidende, (1969a) tillæg F spalte 3069

Folketingstidende, 2003/04 tillæg B, spalte 1623

<https://www.folketingstidende.dk/samling/20031/lovforslag/l175/index.htm>

Folketingstidende, 2006/07, tillæg FF 5673.

<https://www.folketingstidende.dk/samling/20061/lovforslag/L201/index.htm>

Houborg, E. (2014). Construction and Handling of Drug Problems in Denmark from the 1870s to the 1980s. *Nordisk Alkohol- & Narkotikatidskrift : NAT*, 31(5-6), 527–550. <https://doi.org/10.2478/nsad-2014-0045>

Houborg, E. (2017). Danish drug policy. In R. Colson & H. Bergeron (Ed.) *European Drug Policies: The Ways of Reform* (1st ed., pp. 73–86). <https://doi.org/10.4324/9781315690384-6>

Indenrigsministeriet (1953). *Betænkning om misbrug af euforiserende stoffer*. København

Lemke, T. (2012). *Foucault, governmentality, and critique*. Paradigm Publishers.

Lemke, T. (2019). *A critique of political reason: Foucault's analysis of modern governmentality*. Verso.

Politimesterforeningen. (2002) *Ecstasy-rapport*. Rigspolitiet, København

Pontoppidan, K. (1883). *Den kroniske morfinisme* Linds Boghandel.

Sundhedsstyrelsen. (1968) *Rapport fra Sundhedsstyrelsens Arbejdsgruppe vedrørende Misbrug af Euforiserende Stoffer blandt Ungdommen*.

Rigsadvokaten (1969). *Cirkulære om forfølgningen af sager vedrørende overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer*. - <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/1969/144>

Valverde, M. (1998). *Diseases of the will: Alcohol and the dilemmas of freedom* Cambridge University Press.

Valverde, M. (2017). Michel Foucault. In Michel Foucault. Taylor and Francis.

<https://doi.org/10.4324/9781315621517>